

การออกแบบตราสินค้าและพัฒนาบรรจุภัณฑ์เพื่อยกระดับ ผลิตภัณฑ์กล้วยอบเนย ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนหมูสวรรค์หมู่ ไทยศรีโยธิน

Brand design and packaging development to
upgrade the butter-baked banana product of
community group, the moo sawan moo thai
Sriothin.

กษมา สุรเดชา¹

Kasama Suradacha

อนุ รัชยะพงษ์²

Anu Tachayapong

กันยา มั่นคง³

Ganya Mankhong

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ เป็นงานวิจัยที่เกี่ยวกับการออกแบบตราสินค้าและ
บรรจุภัณฑ์สำหรับผลิตภัณฑ์กล้วยอบเนย โดยศึกษากับกลุ่มวิสาหกิจชุมชนหมู
สวรรค์หมู่ไทยศรีโยธิน ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้ คือ กลุ่มวิสาหกิจชุมชนหมู
สวรรค์หมู่ไทยศรีโยธิน เกิดจากการรวมตัวกัน เพื่อประกอบอาชีพเสริม โดยใน
การออกแบบคณะผู้วิจัยได้ระดมความคิดเห็น และความต้องการของกลุ่ม
วิสาหกิจชุมชน โดยสรุปเป็นประเด็นในการออกแบบ ให้ครบคลุม 3 ด้าน ได้แก่

¹อาจารย์ประจำหลักสูตรภาษาไทย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

²อาจารย์โปรแกรมวิชาการบัญชี คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

³นักตรวจสอบภายใน สำนักงานอธิการบดี มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

1. ด้านตัวบรรจุภัณฑ์ 2.ด้านตราสินค้า 3.ด้านการแสดงข้อมูลบนตราสินค้า ในการประเมินความพึงพอใจต่อตราสินค้าและบรรจุภัณฑ์ที่พัฒนาขึ้นพบว่าด้านที่มีความพึงพอใจมากที่สุด คือด้านการบรรจุภัณฑ์และด้านการอำนวยความสะดวก หลังการออกแบบบรรจุภัณฑ์และตราสินค้า ส่งผลให้กลุ่มวิสาหกิจสามารถขายสินค้าได้ หลากหลายกลุ่มมากขึ้น และสามารถนำไปขายได้ตามร้านขายของฝากได้ ด้วยรูปแบบของบรรจุภัณฑ์ที่มีความสวยงาม ประกอบกับการระบายรายละเอียดในตราสินค้า ทำให้ผู้บริโภคมีความมั่นใจในกระบวนการผลิตมากขึ้น

คำสำคัญ: การออกแบบ ,บรรจุภัณฑ์ ,ตราสินค้า

Abstract

This research is a research about brand design and packaging for butter baked banana products. By studying with the moo sawan moo thai Sriothin community group. The results of the research can be summarized as follows: the moo sawan moo thai Sriothin. Caused by the crowds gathered for supplementary occupations. By design, the research team mobilized ideas and the needs of community enterprise groups. In summary, the design issues are covered in 3 areas: 1. Packaging side 2. Branding 3. Information display on the brand. In evaluating brand satisfaction and improved packaging, it was found that the most satisfied areas namely packaging and facilitation. After packaging and brand design. As a result, enterprises can sell products. More groups and can be sold at souvenir shops. With the form of packaging that is beautiful together with details in the brand. Making consumers more confident in the production process.

Keywords: Design, packaging, brand

บทนำ

สภาวะเศรษฐกิจและสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป จึงทำให้คนไทยมีชีวิตและความเป็นอยู่ที่แตกต่างไปจากเดิม ประชาชนที่มีความรู้จึงมักหันไปทำงานในเขตอุตสาหกรรมเพิ่มมากขึ้น และยังมีประชาชนอีกเป็นจำนวนมากที่ประสบกับปัญหาว่างงาน จึงทำให้เกิดการรวมตัวกันขึ้นเป็นกลุ่ม ๆ เพื่อประกอบอาชีพเสริม ไม่ว่าจะเป็นกลุ่มแม่บ้าน กลุ่มวิสาหกิจชุมชน ฯ

จากการลงพื้นที่สำรวจของคณะผู้วิจัย พบว่า กลุ่มวิสาหกิจชุมชนหมูสวรรค์หมูไทยศรีโยธิน เป็นกลุ่มที่มีความเข้มแข็ง อีกทั้งยังมีผลิตภัณฑ์อีกหลายผลิตภัณฑ์ที่เป็นที่ขึ้นชื่อของกลุ่มแม่บ้าน ซึ่งประกอบกับพื้นที่ในเขตพื้นที่หมู่บ้านศรีโยธิน ตำบลหนองปลิง อำเภอเมืองกำแพงเพชร จังหวัดกำแพงเพชร เป็นพื้นที่ที่มีการเพาะปลูกกล้วยเป็นจำนวนมากเมื่อเปรียบเทียบกับพื้นที่หมู่บ้านอื่นในตำบลหนองปลิง จึงทำให้สมาชิกภายในกลุ่มมีแนวคิดที่จะนำมาทำเป็นอาหารแปรรูปผลิตภัณฑ์ที่มาจากกล้วย ได้แก่ กล้วยอบเนยเพราะสามารถหาซื้อวัตถุดิบและอุปกรณ์ในการจัดทำที่ง่ายและสะดวก อีกทั้งยังมีต้นทุนการผลิตที่ค่อนข้างต่ำจึงเป็นการสร้างรายได้เสริมให้กับสมาชิกภายในกลุ่ม แต่อย่างไรก็ตามทางกลุ่มยังขาดการบรรจุภัณฑ์ที่มีความสวยงาม ทันสมัย และยังไม่เป็นที่ดึงดูดของกลุ่มผู้บริโภค เนื่องจากยังคงใช้ถุงพลาสติกชนิดใสที่ไม่สามารถตอบสนองความต้องการของลูกค้าได้ จึงทำให้ไม่สามารถเพิ่มยอดขายให้กับกลุ่มแม่บ้านได้ ซึ่งเป็นปัญหาหลักของผลิตภัณฑ์กล้วยอบเนย ทั้งในด้านความสวยงาม และมูลค่าของผลิตภัณฑ์ การรักษาและการคงสภาพไว้ของผลิตภัณฑ์

จากปัญหาดังกล่าวข้างต้นจึงทำให้กลุ่มผู้วิจัยมีความสนใจในการพัฒนาบรรจุภัณฑ์ และออกแบบตราสินค้า ผลิตภัณฑ์กล้วยอบเนยของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนหมูสวรรค์หมูไทยศรีโยธิน เพื่อให้ได้บรรจุภัณฑ์ที่มีความสวยงาม และตราสินค้าที่เป็นที่จดจำของกลุ่มผู้บริโภค เป็นการตอบสนองความต้องการของกลุ่มผู้ผลิตและกลุ่มผู้บริโภค เพื่อเพิ่มศักยภาพในการแข่งขันทางการตลาดให้กับกลุ่มวิสาหกิจชุมชนหมูสวรรค์หมูไทยศรีโยธิน ได้อีกช่องทางหนึ่ง

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการการออกแบบตราสินค้าและพัฒนาบรรจุภัณฑ์เพื่อยกระดับผลิตภัณฑ์กล้วยอบเนยของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนหมูสวรรค์หมู่ไทยศรีโยธิน
2. เพื่อพัฒนาออกแบบตราสินค้าและพัฒนาบรรจุภัณฑ์สำหรับผลิตภัณฑ์กล้วยอบเนยของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนหมูสวรรค์หมู่ไทยศรีโยธิน
3. เพื่อประเมินความพึงพอใจต่อตราสินค้าและบรรจุภัณฑ์ที่พัฒนาขึ้นสำหรับกล้วยอบเนย ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนหมูสวรรค์หมู่ไทยศรีโยธิน
4. เพื่อศึกษาผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นกับกลุ่มวิสาหกิจชุมชนหมูสวรรค์หมู่ไทยศรีโยธินจากการพัฒนาบรรจุภัณฑ์เพื่อยกระดับผลิตภัณฑ์กล้วยอบเนยของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนหมูสวรรค์หมู่ไทยศรีโยธิน

ขอบเขตของการวิจัย

ขอบเขตด้านเนื้อหา

1. ข้อมูลพื้นฐานด้านสภาพปัญหาและความต้องการออกแบบตราสินค้าและพัฒนาบรรจุภัณฑ์ การผลิตอาหารแปรรูปกล้วยอบเนย การดำเนินงานด้านการตลาดในปัจจุบัน รวมไปถึงการปรับปรุงรูปแบบเดิมและพัฒนาต้นแบบใหม่ให้ทันสมัยและตรงกับความต้องการของตลาด โดยผ่านกระบวนการมีส่วนร่วมของกลุ่มฯ
2. ข้อมูลด้านการประเมินความพึงพอใจตราสินค้าและบรรจุภัณฑ์ผลิตภัณฑ์กล้วยอบเนย
3. ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นกับกลุ่มวิสาหกิจชุมชนหมูสวรรค์หมู่ไทยศรีโยธินจากการพัฒนาบรรจุภัณฑ์เพื่อยกระดับผลิตภัณฑ์กล้วยอบเนยของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนหมูสวรรค์หมู่ไทยศรีโยธิน

ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ขอบเขตทางด้านประชากร ได้แก่ สมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชน และกลุ่มผู้บริโภคผลิตภัณฑ์กล้วยอบเนยและกลุ่มผู้บริโภคทั่วไป

ขอบเขตด้านตัวแปร

ตัวแปรต้น คือ การออกแบบตราสินค้าและบรรจุภัณฑ์สำหรับผลิตภัณฑ์กล้วยอบเนย

ตัวแปรตาม คือ

1. ความพึงพอใจของผู้บริโภคที่มีต่อรูปแบบการออกแบบตราสินค้าและบรรจุภัณฑ์สำหรับผลิตภัณฑ์กล้วยอบเนย
2. ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นกับกลุ่มวิสาหกิจชุมชนหมีสุวรรณครีอยุธยาจากการพัฒนาบรรจุภัณฑ์เพื่อยกระดับผลิตภัณฑ์กล้วยอบเนยของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนหมีสุวรรณครีอยุธยา

ขอบเขตด้านเวลา

ดำเนินการภายในไตรมาสที่ 3 เดือนมกราคม - เดือนมิถุนายน 2562

ขอบเขตด้านสถานที่

กลุ่มวิสาหกิจชุมชนหมีสุวรรณครีอยุธยา ตำบลหนองปลิง อำเภอเมืองกำแพงเพชร จังหวัดกำแพงเพชร

แนวคิด ทฤษฎี วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับวิสาหกิจชุมชน

วิสาหกิจชุมชนไว้ว่าหมายถึง กิจการของชุมชนเกี่ยวกับการผลิตสินค้าการให้บริการ หรือการอื่น ๆ ที่ ดำเนินการโดยคณะบุคคลที่มีความผูกพัน มีวิถีชีวิตร่วมกันและรวมตัวกันประกอบกิจการเพื่อสร้างรายได้ และเพื่อการพึ่งพาตนเองของครอบครัว ของชุมชนและระหว่างชุมชน (สำนักงานเลขาธิการคณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน, พระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน, 2548)

2. แนวคิดเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์

ผลิตภัณฑ์ คือ สิ่งที่อยู่ประกอบการสร้างขึ้นโดยความเชี่ยวชาญของผู้ประกอบการอาจมีลักษณะที่สามารถจัดต้องได้หรือไม่สามารถจัดต้องได้ก็ได้

โดยที่ผู้ประกอบการสร้างขึ้นและนำเสนอออกสู่ตลาดเพื่อตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคโดยที่ผู้บริโภคจะต้องชำระค่าสินค้าหรือบริการนั้นๆ ในรูปแบบที่เป็นตัวเงินหรือสิ่งอื่นๆ เพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนทางธุรกิจผลิตภัณฑ์จะแตกต่างกันตามลักษณะของ สายงานต่างๆ โดยที่นักการตลาดจะใช้ในการสนับสนุนกระบวนการในการสร้างคุณค่าของให้กับผลิตภัณฑ์ เพื่อสนองความต้องการของลูกค้า (ประภัสสร คุ่มตระกูล, 2559, หน้า 19)

3. แนวคิดเกี่ยวกับการบรรจุภัณฑ์

บรรจุภัณฑ์หมายถึงการนำวัสดุต่างๆ มาสร้างสรรค์เป็นบรรจุภัณฑ์ให้กับผลิตภัณฑ์ โดยทำหน้าที่รักษาสภาพสินค้าให้คงอยู่ในสภาพที่ดี ป้องกันผลิตภัณฑ์ที่อยู่ภายในให้อยู่ในสภาพเช่นเดิม เกิดความสะดวกในการใช้สอย และมีความปลอดภัยในการขนส่งไปยังผู้บริโภคคนสุดท้าย

4. แนวคิดเกี่ยวกับตราสินค้า

ตราสินค้า (Brand) เข้ามามีบทบาทและมีความสำคัญเป็นอย่างมากต่อการวางแผนทางการตลาดเพราะการที่มีตราสินค้าที่เป็นที่ถูกต้องของผู้บริโภค นั้นจะสร้างความเชื่อมั่นให้กับลูกค้าและทำให้รู้สึกว่าคุณค่าที่มีตราสินค้าจะมีคุณค่าและมีคุณภาพดีกว่าสินค้าที่ไม่มีตราสินค้าเมื่อตราสินค้ามีคุณค่าในสายตาของผู้บริโภคแล้วก็จะส่งผลให้มีส่วนแบ่งทางการตลาดที่สูงขึ้นเป็นการลดความเสี่ยงที่จะเกิดขึ้นกับผู้ประกอบกิจการ ซึ่งวิธีสังเกตว่าสิ่งไหนเป็นตราสินค้าหรือไม่จะสามารถสังเกตได้จาก คุณลักษณะ 4 ประการ (พิมพ์ภัทร ศรีมณฑา และพัชร พิสิฏ์, 2554, หน้า 13) ดังนี้

1. Attribute: รูปร่างภายนอกที่จะทำให้เกิดการจดจำ
2. Benefit: คุณประโยชน์
3. Value: สิ่งที่ทำให้รู้สึกว่าคุณค่าแล้วเกิดความภูมิใจ
4. Personality: บุคลิกภาพของตราสินค้า

5. แนวคิดการมีส่วนร่วม

การมีส่วนร่วม (Participation) เป็นผลมาจากการเห็นพ้องต้องกันในเรื่องของความต้องการและทิศทางของการเปลี่ยนแปลงและความเห็นพ้องต้องกันจะต้องมีมากจนเกิดความคิดริเริ่มโครงการ เพื่อปฏิบัติกล่าวคือจะต้อง

เป็นความเห็นพ้องต้องกันจะต้องมีมากจนเกิดความคิดริเริ่มโครงการเพื่อการปฏิบัติการณ์นั้น ๆ เหตุผลเบื้องต้นของการที่มีคนมารวมกันได้ควรจะต้องมีการตระหนักว่าปฏิบัติการทั้งหมดหรือการกระทำทั้งหมดที่ทำโดยกลุ่มหรือทำในนามกลุ่มนั้นกระทำผ่านองค์การ (Organization) ดังนั้นองค์การจะต้องเป็นเสมือนตัวนำให้บรรลุถึงความเปลี่ยนแปลง (ยุทธพงษ์ เข้าประมณงค์, 2555, หน้า 9)

6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

รัชฎาพร เกตานนท์ (2560) ได้ศึกษาแนวทางการพัฒนาผลิตภัณฑ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมเศรษฐกิจสร้างสรรค์ในจังหวัดนครปฐมมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1. ศึกษาข้อมูลพื้นฐานสภาพการดำเนินการ สภาพปัญหาและความต้องการในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นของกลุ่มอาชีพผลิตภัณฑ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นในจังหวัดนครปฐม 2. ศึกษาวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice) ของกลุ่มอาชีพผลิตภัณฑ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น 3. ศึกษาจุดอ่อนจุดแข็ง อุปสรรคและโอกาสในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นในจังหวัดนครปฐมตามแนวคิดเศรษฐกิจ สร้างสรรค์ 4. ศึกษาการเทียบเคียงการดำเนินงานของกลุ่มอาชีพผลิตภัณฑ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่ประสบความสำเร็จ 5. ศึกษาแนวทางในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมเศรษฐกิจผลการวิจัยพบว่า 1. การพัฒนาผลิตภัณฑ์เชิงสร้างสรรค์ตามแนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์ หมายถึง การคิดออกแบบผลิตภัณฑ์ใหม่ๆที่มีความแปลกแตกต่างไปจากเดิมโดยใช้ความคิดสร้างสรรค์ในการเพิ่มมูลค่าและ คุณค่าให้แก่ผลิตภัณฑ์และกลุ่มอาชีพฯ มีความต้องการผลิตผลิตภัณฑ์เชิงสร้างสรรค์โดยเฉพาะผลิตภัณฑ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นในสังคมไทยให้มากขึ้นเนื่องจากได้รับความสนใจและตลาดมีความต้องการมากขึ้นตลอดเวลา เนื่องจากมีกรรมวิธีหรือกระบวนการผลิตที่ปลอดภัยไร้สารเคมี ทำให้ผู้ใช้มีสุขภาพอนามัยที่ดีขึ้นและยังเป็นการสร้างฐานที่มั่นคงทางเศรษฐกิจให้แก่ชุมชนด้วย ความต้องการในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น ได้แก่ ความรู้ในเรื่องของการออกแบบผลิตภัณฑ์ความคิดสร้างสรรค์และการเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์ให้แก่กลุ่มอาชีพ 2. วิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศในการดำเนินงานของกลุ่มอาชีพฯ จังหวัดนครปฐม คือวิธีการดำเนินงานใน การสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นของกลุ่มอาชีพ

ผลิตภัณฑ์กะลามะพร้าว ได้แก่ 1. การออกแบบ ผลิตภัณฑ์ 2.กระบวนการผลิต 3.กลยุทธ์ทางการตลาด 4.จุดเด่นจุดอ่อน 5. ปัจจัยแห่งความสำเร็จ 6. ปัญหาอุปสรรค และ 7. คุณค่าของภูมิปัญญาท้องถิ่นต่อชีวิตและสังคมท้องถิ่น ตลอดจนการถ่ายทอดและอนุรักษ์ ภูมิปัญญาท้องถิ่นของกลุ่มอาชีพ 3. กลุ่มผลิตภัณฑ์กะลามะพร้าวมีโอกาสในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้เติบโตเป็นผลิตภัณฑ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีความโดดเด่นของจังหวัดนครปฐมได้ด้วยมีจุดแข็งในเรื่องของวัตถุดิบ ผลิตภัณฑ์มีความโดดเด่นเป็นเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมท้องถิ่นอย่างชัดเจน ผลิตภัณฑ์มีความคงทนถาวรสามารถเสริมสร้างรากฐานทางเศรษฐกิจชุมชนให้มีความเข้มแข็งสามารถพึ่งพาตนเองได้และมีจุดอ่อนในเรื่องของวัตถุดิบหายากมากขึ้นการขาดแคลนแรงงานประเภทช่างฝีมือชั้นสูง และขาดองค์ความรู้ที่สามารถส่งเสริมและพัฒนาผลิตภัณฑ์ของกลุ่มอาชีพ

ฐิติพันธ์ จันทร์หอม (2559) ได้ศึกษาการพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าทอภูมิปัญญาของชาวไทยทรงดำในภูมิภาค ตะวันตกของประเทศไทย มีจุดประสงค์คือ 1. เพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าทอที่เกิดจากการต่อยอดภูมิปัญญาของบรรพบุรุษชุมชนชาวไทยทรงดำในภูมิภาคตะวันตกของประเทศไทย 2. เพื่อเสริมสร้างรายได้ให้กับชุมชนชาวไทยทรงดำในภูมิภาคตะวันตกของประเทศไทย 3. เพื่อจัดทำชุมชนปฏิบัติการเรียนรู้ศิลปกรรมท้องถิ่นประเภทผ้าทอของชุมชนชาวไทยทรงดำในภูมิภาคตะวันตกของประเทศไทยเป็นการศึกษาเชิงปฏิบัติการแบบชุมชนมีส่วนร่วมโดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพเป็นหลักเพื่อให้ได้ผลิตภัณฑ์รูปแบบใหม่จากภูมิปัญญาท้องถิ่นด้วยการใช้หลักของศิลปะการออกแบบผลิตภัณฑ์เป็นเครื่องมือใน การพัฒนาและประสานการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกับสังคมภายนอกผู้วิจัยดำเนินการในช่วงปี 2557 โดยใช้กลุ่มตัวอย่างเฉพาะเจาะจงชุมชนที่มีความเข้มแข็งในการผลิตผ้าทอเป็นที่ยอมรับจากหน่วยงานภาครัฐเป็นตัวแทนของชาวไทยทรงดำจากจังหวัดนครปฐม จังหวัดราชบุรี จังหวัดสุพรรณบุรี และจังหวัดกาญจนบุรี ในภูมิภาคตะวันตกของประเทศไทย จากการศึกษาพบว่า ผลิตภัณฑ์ผ้าทอที่เกิดจากการต่อยอดภูมิปัญญาของบรรพบุรุษชาวไทยทรงดำทั้ง 4 ชุมชนใน ภูมิภาคตะวันตกของประเทศไทยนั้น ตามกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่าง

เครือข่ายจากสังคมภายนอกด้วยการนำ องค์ความรู้และประสบการณ์ของกลุ่มผู้ผลิตผ้าทอและผู้วิจัยมาร่วมกันสร้างผลิตภัณฑ์รูปแบบใหม่ด้วยหลักของศิลปะการออกแบบได้ จำนวน 40 รูปแบบ ผ่านการประเมินคุณภาพจากผู้ทรงคุณวุฒิด้านการออกแบบผู้ประกอบการและปราชญ์ชุมชนชาวไทยทรงดำ ให้เหลือจำนวน 20 รูปแบบแล้วทำการทดลองตลาดเพื่อให้ได้ผลิตภัณฑ์ร่วมสมัยที่ตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคซึ่งสามารถสร้างรายได้ให้กับชุมชน ทั้งยังเป็นแหล่งเรียนรู้ศิลปกรรมท้องถิ่นประเภทผ้าทอตลอดจนมีข้อมูลในการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมเพิ่มขึ้นในภาพรวมการวิจัยนี้ได้พัฒนาองค์ความรู้ใหม่เกี่ยวกับการจัดการความรู้โดยใช้การถ่ายทอดแบบชุมชนมีส่วนร่วม

ฉงพล พรหมสาขา ณ สกลนคร และ อุทิศ สังข์รัตน์ (2556) ได้ศึกษาแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนในเขตลุ่มทะเลสาบสงขลา มีวัตถุประสงค์ของการศึกษาคือ 1. เพื่อศึกษาสภาพการณ์ของวิสาหกิจชุมชน ในเขตลุ่มทะเลสาบสงขลา 2. เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนในเขตลุ่มทะเลสาบสงขลาและ 3. เพื่อหาแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนในเขตลุ่มทะเลสาบสงขลาโดยผู้วิจัยใช้การศึกษาเชิงคุณภาพด้วยการศึกษาเชิงสำรวจการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกผู้ประกอบการจำนวน 32 ราย ด้วยการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Snowball sampling) และการสนทนากลุ่มด้วยการเชิญผู้เชี่ยวชาญผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชนและเจ้าหน้าที่รัฐจำนวน 9 ท่าน มาร่วมอภิปรายเพื่อหาแนวทางในการพัฒนาการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนในการศึกษาคครั้งนี้ผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการ PESTLE analysis SWOT analysis การวิเคราะห์บริบทเชิงเนื้อหาและการวิเคราะห์เชิงบรรยาย ผลการศึกษาสภาพการณ์ของวิสาหกิจชุมชนพบว่า ปัจจัยด้านการเมืองปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจและปัจจัยทางด้านสังคมเอื้ออำนวยต่อผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชนส่วนปัจจัยทางด้านเทคโนโลยีและปัจจัยทางนิเวศวิทยาเป็นปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการดำเนินงานในด้านปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนมีดังนี้ปัญหาด้านการตลาดปัญหาด้านบัญชีและการเงิน ปัญหาด้านการผลิต ปัญหาด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ปัญหา

ด้านการออกแบบผลิตภัณฑ์ และปัญหาต้นทุนการผลิต โดยแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน หน่วยงานภาครัฐเป็นหน่วยงานสำคัญของการพัฒนาวิสาหกิจชุมชน ทั้งในด้านการให้ความรู้การพัฒนาทักษะด้านต่างๆ การสนับสนุนด้านการตลาด และการกำหนดระเบียบต่างๆ เพื่อสนับสนุนวิสาหกิจชุมชน

กระบวนการวิจัย หรือ วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากร และ กลุ่มตัวอย่าง

ประชากรในการวิจัยในครั้งนี้เป็นกลุ่มวิสาหกิจชุมชนหมูสวรรค์หมู่ไทยศรีโยธิน มีผลิตภัณฑ์ที่ทำการวิจัยทดลองจำนวน 1 ผลิตภัณฑ์ คือ ผลิตภัณฑ์กล้วยอบเนย มีกลุ่มเป้าหมายรอง คือ ผู้ที่บริโภคผลิตภัณฑ์กล้วยอบเนย จำนวน 150 คน การเลือกกลุ่มตัวอย่างใช้วิธีการเลือกแบบเฉพาะเจาะจง ตามที่ผู้วิจัยและทีมงานได้สัมภาษณ์ร่วมกับการเข้าศึกษาเชิงลึกกับกลุ่มวิสาหกิจชุมชนฯ ณ สถานที่ตั้งของกลุ่ม

เครื่องมือวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ประกอบด้วย แบบสัมภาษณ์และแบบสอบถาม

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. จัดกิจกรรมการศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการการออกแบบตราสินค้าและพัฒนาบรรจุภัณฑ์เพื่อยกระดับผลิตภัณฑ์กล้วยอบเนยของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนหมูสวรรค์หมู่ไทยศรีโยธิน
2. จัดกิจกรรมอบรมให้ความรู้ในการยกระดับผลิตภัณฑ์และพัฒนาผลิตภัณฑ์เพื่อกำหนดคุณลักษณะผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์รวมถึงการออกแบบตราสินค้าและบรรจุภัณฑ์ การกำหนดส่วนประกอบและวัสดุการสร้างต้นแบบและการทดสอบและขั้นการตลาดโดยใช้แบบสอบถามเพื่อสอบถามความคิดเห็นและความพึงพอใจมีต่อตราสินค้าและบรรจุภัณฑ์ผลิตภัณฑ์กล้วยอบเนย
3. จัดกิจกรรมอบรมการทำบัญชีครัวเรือน ต้นทุนและผลตอบแทน และช่องทางการตลาดเพื่อยกระดับผลิตภัณฑ์

4. จัดกิจกรรมการส่งมอบผลิตภัณฑ์ผลิตภัณฑ์กล้วยอบเนย
การวิเคราะห์ข้อมูล หรือ สถิติที่ใช้ในการวิจัย
 ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลด้านเอกสารและงานวิจัยโดยวิธีการบรรยายพรรณนาวิเคราะห์ สังเคราะห์และสรุปผลตามขั้นตอนของการศึกษาเอกสารหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับขั้นตอนของการออกแบบรวมถึงกระบวนการที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการออกแบบ (Design Process) และสรุปผลตามขั้นตอนของการศึกษาวิจัย
2. ประเมินประสิทธิภาพต้นแบบบรรจุภัณฑ์และระดมความคิดเห็นจากสมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชน นักวิชาการ นักออกแบบ นักวิชาการพัฒนาชุมชน และกลุ่มผู้บริโภค เพื่อนำมาปรับปรุงบรรจุภัณฑ์ต่อไป
3. วิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกที่ได้จากกลุ่มวิสาหกิจชุมชนหมูสวรรค์หมู่ไทยศรีโยธิน เพื่อนำไปเป็นแนวทางในการพัฒนาผลิตภัณฑ์อาหารแปรรูปกล้วยอบเนยต่อไป

ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการการออกแบบตราสินค้าและพัฒนาบรรจุภัณฑ์เพื่อยกระดับผลิตภัณฑ์ กล้วยอบเนย ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนหมูสวรรค์หมู่ไทยศรีโยธิน
 1. ประวัติของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนหมูสวรรค์หมู่ไทยศรีโยธิน
 กลุ่มวิสาหกิจชุมชนหมูสวรรค์หมู่ไทยศรีโยธิน เกิดขึ้นจากการชักชวนของกลุ่มผู้นำและจากการส่งเสริมของหน่วยงาน โดยมีทุนจดทะเบียนที่เป็นเงินสด โดยได้จากการระดมทุนจากสมาชิกภายในกลุ่มวิสาหกิจชุมชน มีรหัสทะเบียนของกลุ่มวิสาหกิจคือ 6-62-01-10/1-0003 (สำนักงานเลขานุการคณะกรรมการการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน, 2562) ประกอบกิจการโดยการแปรรูปและผลิตผลิตภัณฑ์อาหาร ซึ่งในปัจจุบันมีสินค้ามากมายที่กลุ่มวิสาหกิจชุมชนจัดทำขึ้นไม่ว่าจะเป็น ทองม้วน หมูสวรรค์ แหนมกระดูกอ่อน น้ำพริกปลาร้า รวมไปถึงผลิตภัณฑ์ที่ได้มาจากกล้วย เช่น กล้วยฉาบ กล้วยอบเนย มี

สมาชิกเริ่มแรกทั้งหมด 12 คน และต่อมามีการเพิ่มสมาชิกอีก 2 คน จึงรวมเป็น 14 คน

2. ผลการพัฒนาออกแบบตราสินค้าและพัฒนาบรรจุภัณฑ์สำหรับอาหารแปรรูปกล้วยอบเนย ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนหมูสวรรค์หมูไทยศรีโยธิน

หลังจากที่คณะผู้วิจัยได้ลงพื้นที่สำรวจศึกษาข้อมูลเพื่อศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการในการออกแบบตราสินค้าและบรรจุภัณฑ์กล้วยอบเนยแล้วคณะผู้วิจัยได้ดำเนินการออกแบบและพัฒนาบรรจุภัณฑ์กล้วยอบเนย ดังนี้

1. คณะผู้วิจัยได้ระดมความคิดเห็นความต้องการของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน โดยสรุปประเด็นในการออกแบบ ให้ ครอบคลุม 3 ด้าน 1.ด้านตัวบรรจุภัณฑ์ 2.ด้านตราสินค้า 3.ด้านการแสดงข้อมูลบนตราสินค้า

2. เมื่อผู้ออกแบบตราสินค้าได้ออกแบบเสร็จเรียบร้อยแล้วได้มีการปรับแก้ตามความต้องการของชุมชนแล้วจึงได้มีการส่งมอบตราสินค้าจากผู้ออกแบบให้กับคณะผู้วิจัยเพื่อนำไปมอบให้กับกลุ่มชุมชนต่อไป ดังภาพที่ 1



ภาพที่ 1 ภาพแสดงตราสินค้าที่กลุ่มชุมชนพึงพอใจ

3. ผลการประเมินความพึงพอใจต่อตราสินค้าและบรรจุภัณฑ์ที่พัฒนาขึ้นสำหรับกล้วยอบเนย ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนหมูสวรรค์หมูไทยศรีโยธิน

ในการประเมินระดับความพึงพอใจ ผู้วิจัยได้แยกออกเป็นด้านต่าง ๆ จำนวน 5 ด้าน ดังนี้

ก่อนการออกแบบบรรจุภัณฑ์ พบว่า ด้านที่ผู้บริโภคมีความเห็นด้วยน้อยที่สุดคือ ด้านการออกแบบ มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 2.26 มีระดับความพึงพอใจน้อยรองลงมาคือ ด้านการส่งเสริมการจัดจำหน่าย มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 2.27 มีระดับความพึงพอใจน้อย ด้านการป้องกันผลิตภัณฑ์ มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 2.33 มีระดับ

ความพึงพอใจน้อย ด้านการอำนวยความสะดวก มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 2.49 มีระดับความพึงพอใจน้อย ด้านการบรรจุผลิตภัณฑ์ มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 2.55 มีระดับความพึงพอใจน้อย

หลังการออกแบบบรรจุภัณฑ์ พบว่า ด้านที่ผู้บริโภคมีความเห็นด้วยมากที่สุดคือ ด้านการบรรจุผลิตภัณฑ์และด้านการอำนวยความสะดวก มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.31 มีระดับความพึงพอใจมาก รองลงมาคือด้านการส่งเสริมการจัดจำหน่าย มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.26 มีระดับความพึงพอใจมาก ด้านการป้องกันผลิตภัณฑ์ มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.22 มีระดับความพึงพอใจมาก และด้านการออกแบบ มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.17 มีระดับความพึงพอใจมาก

4. ผลการศึกษาผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นกับกลุ่มวิสาหกิจชุมชนหมีสุวรรณศรีโยธิน จากการพัฒนาบรรจุภัณฑ์เพื่อยกระดับผลิตภัณฑ์ กลิ้วยอบเนย ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนหมีสุวรรณศรีโยธิน จากการออกแบบและพัฒนาบรรจุภัณฑ์ ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนฯ คณะผู้วิจัยได้ศึกษาผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นกับกลุ่มวิสาหกิจชุมชนฯ โดยแยกเป็นประเด็นต่าง ๆ ดังนี้

4.1 ต้นทุนในการผลิต

ก่อนการออกแบบบรรจุภัณฑ์และตราสินค้า พบว่า มีต้นทุนทั้งหมดเท่ากับ 265 บาท ต่อการผลิต 1 ครั้ง ซึ่งจะใช้กล้วยประมาณ 6 หวี สามารถผลิตได้ จำนวน 50 ถุง ปริมาณ กล้วยละ 100 กรัม และสามารถขายได้ในราคาขายถุงละ 10 บาท ดังนั้น สามารถคำนวณกำไรได้ดังนี้ผลิตได้ 50 ถุง ขายถุงละ 10 บาท เป็นเงินทั้งหมด 500 บาท กำไรจะเท่ากับ $500 - 265 = 235$ บาท ดังนั้น กำไรที่ได้ก่อนการออกแบบบรรจุภัณฑ์ จะเท่ากับ 235 บาท

หลังการออกแบบบรรจุภัณฑ์และตราสินค้า พบว่า มีต้นทุนทั้งหมดเท่ากับ 530 บาท ต่อการผลิต 1 ครั้ง ซึ่งจะใช้กล้วยประมาณ 6 หวี สามารถผลิตได้ จำนวน 50 ถุง ปริมาณ กล้วยละ 100 กรัม และสามารถขายได้ในราคาขายถุงละ 20 บาท ดังนั้น สามารถคำนวณ กำไรได้ดังนี้ผลิตได้ 50 ถุง ขายถุงละ 20 บาท เป็นเงินทั้งหมด 1,000 บาท กำไรจะเท่ากับ $1,000 - 530 = 470$ บาท ดังนั้น กำไรที่ได้หลังการออกแบบบรรจุภัณฑ์ จะเท่ากับ 470 บาท

สรุปได้ว่า จากการคำนวณต้นทุนและผลกำไรที่เกิดขึ้น แสดงให้เห็นว่า ภายหลังจากการออกแบบบรรจุภัณฑ์และตราสินค้า มีต้นทุนในการผลิตที่เพิ่มขึ้นมากกว่าก่อนการออกแบบบรรจุภัณฑ์และตราสินค้า แต่อย่างไรก็ตาม ก็มีผลกำไรที่สูงขึ้นตามไปด้วย ดังนั้น ผลลัพธ์ที่ได้ ในการออกแบบบรรจุภัณฑ์และตราสินค้า ให้กับกลุ่มวิสาหกิจชุมชนนั้น ถึงแม้ต้นทุนในการผลิตสินค้าจะสูงขึ้นก็ตาม แต่ผลกำไรก็สูงขึ้นตามไปด้วย ดังนั้น ในการออกแบบบรรจุภัณฑ์และตราสินค้า จะทำให้กลุ่มวิสาหกิจชุมชน มีผลกำไรที่เพิ่มสูงขึ้น

4.2 ปริมาณการขายที่เพิ่มขึ้น

ก่อนการออกแบบบรรจุภัณฑ์และตราสินค้า กลุ่มวิสาหกิจชุมชนฯ จะขายสินค้าตามร้านค้า ร้านขายของชำทั่ว ๆ ไป และสถานที่ราชการโดยการเดินขายเองของสมาชิกภายในกลุ่มซึ่งบรรจุภัณฑ์เดิมของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนยังมีรูปแบบบรรจุภัณฑ์ที่ยังไม่น่าสนใจ รวมไปถึงผู้บริโภคยังไม่มั่นใจในคุณภาพและความปลอดภัยของสินค้าจะซื้อต่อเมื่อมีความสนิทสนมคุ้นเคยกันเท่านั้นจึงส่งผลให้กลุ่มวิสาหกิจชุมชนไม่สามารถที่จะขายสินค้าได้เท่าที่ควรอีกทั้งเมื่อเปรียบเทียบกับต้นทุนและผลกำไรที่เกิดขึ้นทำให้กลุ่มวิสาหกิจชุมชนมีรายได้ในจำนวนที่น้อยเมื่อเปรียบเทียบกับจำนวนต้นทุนที่เกิดขึ้น

หลังจากการออกแบบบรรจุภัณฑ์และตราสินค้า กลุ่มวิสาหกิจชุมชนฯ ส่งผลให้กลุ่มวิสาหกิจชุมชนสามารถที่จะขายสินค้าได้ หลากหลายกลุ่มมากขึ้น รวมไปถึงสามารถนำไปขายได้ตามร้านขายของฝาก เพราะด้วยรูปแบบของบรรจุภัณฑ์ที่มีความสวยงาม และประกอบกับมีการระบุรายละเอียดในตราสินค้า ทำให้ผู้บริโภคมีความมั่นใจในกระบวนการผลิตและความสะอาด ส่งผลให้กลุ่มวิสาหกิจชุมชน สามารถที่จะขายสินค้าได้มากขึ้น ประกอบกับจำนวนกำไรที่เพิ่มมากขึ้น จึงทำให้กลุ่มวิสาหกิจชุมชน มีรายได้ที่เพิ่มมากขึ้นตาม เพราะสามารถที่จะขายสินค้าได้หลากหลายแหล่งเพิ่มมากขึ้น โดยที่ยังขายในบรรจุภัณฑ์เก่าและบรรจุภัณฑ์ใหม่หลังการพัฒมาก็ได้

4.3 จำนวนรายได้ที่เพิ่มขึ้น

สืบเนื่องมาจากปริมาณการขายที่เพิ่มขึ้นภายหลังจากการออกแบบบรรจุภัณฑ์และตราสินค้า ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนฯจึงทำให้สมาชิกภายในกลุ่ม

สามารถขายสินค้าได้ในปริมาณที่มากขึ้นแล้วก็จะส่งผลให้กลุ่มวิสาหกิจชุมชนมีรายได้ที่เพิ่มมากขึ้นโดยที่คณะผู้วิจัยสามารถที่จะยกระดับราคาและคุณภาพของผลิตภัณฑ์กล้วยอบเนยให้มีคุณค่าที่สูงขึ้น โดยผลที่เกิดขึ้นกับกลุ่มวิสาหกิจชุมชนคือ ส่งผลให้มีรายได้ที่เพิ่มขึ้นและมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น

การอภิปรายผล

การวิจัยเรื่องการออกแบบตราสินค้าและพัฒนาบรรจุภัณฑ์เพื่อยกระดับผลิตภัณฑ์กล้วยอบเนยของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนหมูสวรรค์หมู่ไทยศรีโยธินผู้วิจัยค้นพบประเด็นที่ควรนำมาอภิปรายได้ดังต่อไปนี้

การออกแบบตราสินค้าและพัฒนาบรรจุภัณฑ์ เพื่อยกระดับผลิตภัณฑ์กล้วยอบเนย ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนหมูสวรรค์หมู่ไทยศรีโยธิน ซึ่งเป็นวิจัยเชิงปฏิบัติการอย่างมีส่วนร่วม (Participatory Action Research: PAR) วัตถุประสงค์ของการวิจัย คือ 1. ศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการการออกแบบตราสินค้าและพัฒนาบรรจุภัณฑ์ 2. พัฒนาออกแบบตราสินค้าและพัฒนาบรรจุภัณฑ์สำหรับอาหารแปรรูปกล้วยอบเนย 3. ประเมินความพึงพอใจต่อตราสินค้าและบรรจุภัณฑ์ที่พัฒนาขึ้นสำหรับกล้วยอบเนย 4. ศึกษาผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นกับกลุ่มวิสาหกิจชุมชนหมูสวรรค์หมู่ไทยศรีโยธิน จากการพัฒนาบรรจุภัณฑ์เพื่อยกระดับผลิตภัณฑ์ ผลการวิจัยพบว่า จากการศึกษาศึกษาสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นกับผลิตภัณฑ์ กล้วยอบเนยของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนหมูสวรรค์หมู่ไทยศรีโยธิน พบว่า กลุ่มวิสาหกิจชุมชนหมูสวรรค์หมู่ไทยศรีโยธิน เกิดจากการรวมตัวกับทุกภาคส่วนที่มีส่วนเกี่ยวข้อง เพื่อประกอบอาชีพเสริม ซึ่งทางกลุ่มได้ผลิตสินค้าออกมาจำหน่ายอยู่หลายชนิด แต่มีบางผลิตภัณฑ์ยังขาดตราสินค้าและบรรจุภัณฑ์ที่สวยงามและดึงดูดลูกค้า ซึ่งผลิตภัณฑ์ส่วนใหญ่จะทยอยออกมาจากธุรกิจครอบครัว ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ ชัยยุทธ จันทองอ่อน (2561) ได้ศึกษาการพัฒนาผลิตภัณฑ์และโอกาสทางการตลาดของผู้ประกอบการบรรจุภัณฑ์ ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล โดยที่กลุ่มวิสาหกิจชุมชนหมูสวรรค์หมู่ไทยศรีโยธิน เป็นกลุ่มขนาดเล็กจึงทำให้มีกำลังการผลิตที่ค่อนข้างจำกัด ด้วยจำนวนสมาชิกของกลุ่ม

วิสาหกิจชุมชนหมูสวรรค์หมูไทยศรีโยธิน ที่มีจำนวนน้อย จึงทำให้มีกำลังการผลิตที่ไม่เยอะเมื่อเทียบกับกลุ่มวิสาหกิจอื่น ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของกรรณิการ์ สายเทพ และพิชญา เพิ่มไทย (2560) ได้ศึกษาแนวทางการพัฒนาผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นเพื่อการส่งออกของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนดอกไม้ประดิษฐ์ ตำบลแม่ทะ อำเภอแม่ทะ จังหวัดลำปาง แต่ผลิตภัณฑ์กล้วยอบเนย ก็ยังไม่ได้เป็นที่ขาดตลาดและเพียงพอต่อการจำหน่าย กลุ่มวิสาหกิจชุมชนหมูสวรรค์หมูไทยศรีโยธิน ได้ผลิตและจัดจำหน่ายตาม order ที่มีการสั่งซื้อขึ้นมา และบางส่วนได้มีการนำออกจำหน่ายในพื้นที่ตลาดนัดตามชุมชนต่าง ๆ และมีการนำออกจำหน่ายตามสถานที่ราชการต่างๆ ในบริเวณใกล้เคียงกับกลุ่มวิสาหกิจชุมชนหมูสวรรค์หมูไทยศรีโยธิน แต่อย่างไรก็ตามกลุ่มวิสาหกิจชุมชนหมูสวรรค์หมูไทยศรีโยธิน ก็ยังมีความต้องการในการออกแบบตราสินค้าและบรรจุภัณฑ์ให้มีความสวยงาม สะดวกต่อการใช้สอย และเป็นที่ดึงดูดใจของลูกค้า เมื่อพบเห็นทั้งลูกค้าเก่าและลูกค้าใหม่ อีกทั้งยังต้องการให้บรรจุภัณฑ์มีความคงทนเพื่อความสะดวกสบายในการขนส่งสินค้า ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของประภัสสร คัมตระกูล (2559) ได้ศึกษาแนวทางการพัฒนาผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์สบู์เหลวน้ำผึ้งชันโรง วิสาหกิจชุมชนกระแจะจันทร์ อ.นายายอาม จ.จันทบุรี ซึ่งกลุ่มวิสาหกิจชุมชนหมูสวรรค์หมูไทยศรีโยธิน ประสบการปัญหาและมีจุดอ่อน คือ ผลิตภัณฑ์กล้วยอบเนย ยังไม่เป็นที่รู้จักเท่าที่ควร ประกอบการช่องทางการจัดจำหน่ายที่ค่อนข้างจำกัด แต่อย่างไรก็ตามกลุ่มวิสาหกิจชุมชนหมูสวรรค์หมูไทยศรีโยธินก็ยังมีจุดแข็ง คือ ผลิตภัณฑ์กล้วยอบเนยจะแตกต่างจากที่อื่น โดยทางกลุ่มจะใช้กล้วยหักมุกในการทำโดยเฉพาะจึงทำให้มีรสชาติที่แตกต่างไม่เหมือนใคร

คณะผู้วิจัยได้ระดมความคิดเห็น ความต้องการของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน โดยสรุปเป็นประเด็นในการออกแบบ ให้ครอบคลุม 3 ด้าน ได้แก่ 1. ด้านตัวบรรจุภัณฑ์ 2. ด้านตราสินค้า 3. ด้านการแสดงข้อมูลบนตราสินค้า เมื่อคณะผู้วิจัยได้ออกแบบตราสินค้าและพัฒนาบรรจุภัณฑ์เรียบร้อยแล้ว คณะผู้วิจัยได้มีการอบรมให้ความรู้กับกลุ่มวิสาหกิจชุมชน ในประเด็นต่าง ๆ เพื่อเป็นแนวทางในการยกระดับผลิตภัณฑ์ โดยกิจกรรมที่อบรมให้ความรู้ คือ

กิจกรรมอบรมให้ความรู้ในด้านการยกระดับผลิตภัณฑ์ กิจกรรมจัดทำบัญชีครัวเรือน การคำนวณจุดคุ้มทุน และช่องทางทางการตลาด ซึ่งคณะผู้วิจัยการคำนวณต้นทุนและค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นจะเป็นการกำหนดราคาขายและผลกำไรที่ต้องการได้ รวมไปถึงสามารถกำหนดช่องทางทางการตลาดให้มีความเหมาะสมได้ ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ วชิรญา เหลียวตระกูล วิจิตรา เหลียวตระกูล นัยวิท เฉลิมนนท์ และ จันทร์ธนา แก้วสี (2560) ได้ศึกษาโครงการยกระดับผลิตภัณฑ์อาหารแปรรูปเห็นดับเต่าเชิงการค้า สู่มาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน โดยที่คณะผู้วิจัยได้ให้ความรู้กับกลุ่มวิสาหกิจชุมชน เพื่อการคำนวณหาต้นทุนและการกำหนดราคาขาย การจัดทำบัญชี และช่องทางทางการตลาด

ในการประเมินความพึงพอใจต่อตราสินค้าและบรรจุภัณฑ์ที่พัฒนาขึ้นสำหรับกล้วยอบเนย ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนหมูสวรรค์หมู่ไทยศรีโยธิน ได้แยกออกเป็นด้านต่าง ๆ 5 ด้าน ดังนี้ 1. ด้านการออกแบบ 2. ด้านการป้องกันผลิตภัณฑ์ 3. ด้านการบรรจุภัณฑ์ 4. ด้านการอำนวยความสะดวก 5. ด้านการส่งเสริมการจัดจำหน่าย สามารถสรุปได้ดังนี้ด้านที่ผู้ตอบแบบสอบถามให้ความพึงพอใจมากที่สุด คือด้านการบรรจุภัณฑ์และด้านการอำนวยความสะดวก มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.26 ด้านการป้องกันผลิตภัณฑ์ มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.22 และด้านการออกแบบมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.17 ซึ่งสามารถสรุปได้ว่าผู้บริโภคไม่ได้ให้ความสำคัญกับด้านการออกแบบบรรจุภัณฑ์เพียงอย่างเดียว แต่จะให้ความสำคัญในเรื่องของด้านการบรรจุภัณฑ์และด้านการอำนวยความสะดวก เพิ่มเติมด้วย เพราะถ้าหากมีบรรจุภัณฑ์ที่สวยงามแต่ไม่มีความสะดวกในการใช้งานผู้บริโภคก็อาจไม่เลือกซื้อผลิตภัณฑ์นั้น ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ ชัยยุทธ จันทองอุ้น (2561) ได้ศึกษาการพัฒนาผลิตภัณฑ์และโอกาสทางการตลาดของผู้ประกอบการบรรจุภัณฑ์ ในเขตกรุงเทพมหานคร และปริมณฑล และสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ รัชฎาพร เกตานนท์ (2560) ได้ศึกษาแนวทางการพัฒนาผลิตภัณฑ์ ภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมเศรษฐกิจสร้างสรรค์ ในจังหวัดนครปฐม

ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นกับกลุ่มวิสาหกิจชุมชนหมูสวรรค์หมู่ไทยศรีโยธิน จากการพัฒนาบรรจุภัณฑ์ เพื่อยกระดับผลิตภัณฑ์กล้วยอบเนยของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนหมูสวรรค์หมู่ไทยศรีโยธิน จากการคำนวณต้นทุนและผลกำไรที่เกิดขึ้นแสดงให้เห็นว่าภายหลังการออกแบบบรรจุภัณฑ์และตราสินค้ามีต้นทุนในการผลิตที่เพิ่มขึ้น มากกว่าก่อนการออกแบบบรรจุภัณฑ์และตราสินค้า แต่อย่างไรก็ตามก็มีผลกำไรสูงขึ้นไปด้วย จึงทำให้กลุ่มวิสาหกิจชุมชนมีรายได้ที่เพิ่มมากขึ้นตาม ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ จูติพันธ์ จันท์หอม (2559) ได้ศึกษาการพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าทอภูมิปัญญาของชาวไทยทรงดำในภูมิภาค ตะวันตกของประเทศไทย และสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ ธงพล พรหมสาขา ณ สกลนคร และอุทิศ สังขรัตน์ (2556) ได้ศึกษาแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนในเขตกลุ่มทะเลสาบสงขลา ซึ่งผลิตภัณฑ์ที่ตอบสนองความต้องการของผู้บริโภค จะสามารถสร้างรายได้ให้กับชุมชน ทั้งยังเป็นแหล่งเรียนรู้ของกลุ่มวิสาหกิจ

ข้อเสนอแนะ

1. ควรมีการศึกษาและพัฒนาถึงผลิตภัณฑ์ตัวอื่น ๆ ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน เพราะยังมีสินค้าอีกหลายชนิดที่ยังต้องการยกระดับ การปรับปรุง และการพัฒนา
2. ควรมีการส่งเสริมให้มีการพัฒนาและยกระดับไปจนถึงขั้นตอนของการขอ OTOP ต่อไป

เอกสารอ้างอิง

ชัยยุทธ จันทองอุ่น. (2561, มกราคม - เมษายน). การพัฒนาผลิตภัณฑ์และโอกาสทางการตลาดของผู้ประกอบการบรรจุภัณฑ์ ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล. วารสารวิชาการ สถาบันเทคโนโลยีแห่งสุวรรณภูมิ, 116-130.

จูติพันธ์ จันท์หอม, (2559, มกราคม - เมษายน). การพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าทอ

ภูมิปัญญาของชาวไทยทรงดำในภูมิภาค ตะวันตกของประเทศไทย
วารสารสมาคมนักวิจัย, 21(1), 181-192.

ธงพล พรหมสาขา ณ สกลนคร และอุทิศ สังข์รัตน์. (2556). แนวทางการ
พัฒนาการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนในเขตลุ่มทะเลสาบสงขลา.
(รายงานผลการวิจัย). มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.

ประภัสสร คุ่มตระกูล. (2559). แนวทางการพัฒนาผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์
สบู่น้ำผึ้งชั้นโรงวิสาหกิจชุมชนกระแจะจันทร์ อ.นายายอาม จ.
จันทบุรี. (งานนิพนธ์). มหาวิทยาลัยบูรพา.

พิมพ์ภัทร ศรีมณฑา และพัชร พิถี. (2554). ภาพลักษณ์ตราสินค้าหนึ่ง
ตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ (OPC) ในเขตจังหวัดนนทบุรี. (รายงาน
ผลการวิจัย), วิทยาลัยราชพฤกษ์.

ยุทธพงษ์ เข้าประมงค์. (2555). การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการ
พัฒนาชุมชนในเขต เทศบาลตำบลบางพระ อำเภอศรีราชาจังหวัด
ชลบุรี. (รายงานผลการวิจัย). มหาวิทยาลัยบูรพา.

รัชฎาพร เกตานนท์. (2560, มกราคม - เมษายน), แนวทางการพัฒนา
ผลิตภัณฑ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมเศรษฐกิจสร้างสรรค์ใน
จังหวัดนครปฐม, วารสารสาขามนุษยศาสตร์สังคมศาสตร์และ
ศิลปะ. 10(1), 994-1013

วชิรญา เหลียวตระกูล. (2560). โครงการการยกระดับผลิตภัณฑ์
แปรรูปเห็ดตับเต่าเชิงการค้าสู่มาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชนโดย
กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม. (รายงานผลการวิจัย).